

Declaració silenciada

El *Diccionari de la literatura catalana* detalla les diverses parts de la *Gramàtica i apologia de la llengua catalana*, de Josep Pau Ballot i Torres (Barcelona, 1714-1821), de la dedicatòria al comiat, comiat que acaba, diu l'article del diccionari, amb el conegut lema "Pus parla en català, Déu li'n don glòria". Però el diccionari amaga que entre la portada i la dedicatòria, Ballot inclou una declaració programàtica en vers que comença amb aquest díptic: "Criat en la pàtria que es diu Catalunya / No vol aquest llibre mudar son llenguatge". Ballot parteix d'una frase de l'editor siscentista de l'*Espill* de Jaume Roig, "criat en la pàtria que es diu llimosina, no vol aquest llibre mudar son llenguatge", però amb el canvi de "llemosina" per "Catalunya".

Excés de pes

Émile, protagonista d'*El gat*, recorda que la seva mare posava ben d'hora la roba a bullir en un enorme recipient perquè, segons l'edició Quaderns Crema-Lluís M. Todó, "necessitava que el marit i el fill l'ajudessin a retirar-lo de l'estufa abans d'anar-se'n". Calien tres persones per retirar-lo? No, amb dues ja n'hi havia prou perquè Simenon escriu que necessitava el marit o ("ou") el fill.

A jornada completa

Humpty Dumpty diu a Alcía que hauria de veure com les paraules que fa treballar més del compte el van a veure dissabte al vespre ("saturday night") per cobrar la paga extra promesa. Les paraules d'*A través del mirall* de labutxaca-Salvador Oliva hi van a qualsevol hora del dissabte.

Animalada

Pompeu Fabra pensava –i manté el DIEC2– que una *golada* era exclusiva dels animals: "Porció de líquid que llança un animal per la gola". L'Alcover-Moll sap que no: "Porció de líquid que es llança d'una vegada per la gola".

'Els Astruc', la novel·la més ambiciosa i extensa de Ramon Xuriguera, deixa de ser inèdita

Els Astruc, l'extensa novel·la que Ramon Xuriguera (Menàrguens, Noguera, 1901-Bergerac, 1966) va escriure a l'exili l'any 1941 i que va optar sense èxit a dos premis literaris –el Joanot Martorell del 1948 i al Catalònia, el 1953– ha deixat finalment de ser inèdita. L'editorial Cossetània s'ha encarregat de publicar-la. Segons el filòleg Josep Camps i Arbós (Calella, Maresme, 1963), biògraf i estudis del narrador, traductor, assagista i articulista, és la novel·la més ambiciosa de l'autor.

L'anterior recuperació d'una novel·la de l'escriptor la va fer Edicions de 1984 l'any 2008 amb *Desordre*. El llibre es va publicar per primera vegada el febrer de 1936 en la col·lecció "A Tot Vent" amb un remarcable èxit de crítica i vendes. Edicions de 1984 en va donar a conèixer, per primera vegada, el mecanoscrit de la versió definitiva.

Ramon Xuriguera va revisar a fons la primera versió d'*Els Astruc*, que es deia *La nissaga dels Astruc*, en fracassar al Joanot Martorell, bo i seguint els consells de Maurici Serrahima, membre del jurat. Però amb la revisió, tampoc no va tenir èxit en el segon premi, ni tampoc no va trobar editor. Serrahima anotaria en el seu dietari que era una novel·la ben feta, però d'un altre temps.

Els Astruc ocupa 352 fulls mecanografiats, dividits en 31 capítols. Trasl·ladats al volum, i comptant-hi el pròleg de Camps Arbós, d'una trentena de pàgines, els fulls es converteixen en 377 pàgines.

Ambientada al Perigord, comarca occitana que coincideix amb l'actual departament de la Dordonya, es tracta d'una novel·la-saga, el retrat d'una família que té com a passions cabdals la gasiveria i la cobdícia; uns vicis i un "sentit pràctic" que la menarà a l'anihilació. Segons Camps Arbós, l'adjectiu *astruc*, que tant en català com en occità significa afortunat, no pot aplicar-se a la nissaga més que des d'un punt de vista irònic.

L'acció de la novel·la transcorre a Brisac, una petita vila rural; un topònim imaginari que, per la seva fonètica, recorda el de Bergerac. Per tal de dotar la trama de versemblança, l'autor va ambientar capítols en altres pobles i ciutats del Perigord, ara amb el nom real.

Ramon Xuriguera presenta el seu retrat provincià mitjançant els personatges, posant un notori èmfasi en la definició dels caràcters. I aquest marcat interès pels seus conflictes, mostrats sota el prisma d'un narrador omniscient, fa que l'obra pugui adscriure's, com la producció de preguerra de l'autor, dins el corrent de la narrativa psicològica.

L'obra, segons el biògraf de l'autor, reflecteix l'empremta de *Madame Bovary*, de Gustave Flaubert, traduïda, poc després, per Xuriguera. Així, les semblances entre Emma Bovary i la Felisa d'*Els Astruc*, l'esposa insatisfeta i provinciana, són evidents. Però també en l'estil hi ha la influència de Flaubert, sobretot en la recreació dels detalls descriptius.

Ramon Xuriguera a Bergerac, el 1958. Aquí va escriure la novel·la *Els Astruc*, entre el 1940 i el 1941.